

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pol godinu K 6. — Za Šibenik na godinu donajanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Jubilarni absolutizam.

Dok se svi narodi habsburške monarhije natječu, kako da siedomu svom vladaru izkazuju najljepše počasti o njegovoj šestdesetogodišnjoj vladanji i dok ljubav i stoyanje tih naroda barem u ovakom momentu njih izjednačuje i bratimi u veselju, dotle u jednom delu te monarhije, u onom, gdje obitavaju Hrvati baš ove godine vladu najrjniji absolutizam, vladu jedan Rauch nametnut narodu hrvatskome od bahatog Magjara, vladu klika od naroda na izborima osudjena, vladaju propalce, koje hoće da priske narodnom preziro.

Pod Rauchovom vladom u jubilarnoj ovoj godini Hrvatska je pretvorena u satrapiju. Da se propalce uzdrže na vladi izmišljaju se sve moguće objede proti narodnim pobornicima, proglašuju se veleizdajnicima sinovi Hrvatske, odgadjaju se sabor, sveučilišni se profesori na sablazan cijelog civilizovanog svijeta umirovljavaju ili svrgavaju, da ih zamjene omražena lica, sveučilišni građani bivaju prisiljeni seliti iz domovine, ostaviti svoju „alma mater“, činovnici se premještaju s jednoga kraja zemlje na drugi, pa ako ni to nije dosta, šalje ih se i preko granice — u Magjarsku.

U ovakove teške veksacije, ovakova šikaniranja provodjaju se već bez stida, sustavno, pa dok izazivlju obće narodno ogorčenje u Hrvatskoj, dotle se odobravaju, potvrđuju sa strane magjarske vlade, koja ide uporedo sa Rauchom, koja ga nazivlje svojim eksponentom i koja se ne ustručava izjavljivati, da je njezino postupanje prema Hrvatskoj korektno, zakonito. Tome se nije čuditi, kad ta magjarska vlada nalazi u Beču svoje pomagache, a u Hrvatskoj ljudi, koji imaju obraza kazati, da je Rauchova vlada „prva hrvatska vlada“ i da Rauchovu vladu vole više nego ikoku koalicionu vladu.

Jubilarni absolutizam u Hrvatskoj pada kao ogromno narodno prokletstvo na dušu ovakovih političara, jer da nije bilo njih, da nije bilo uhanjanja magjarske vlade u njihove usluge i spletke, ne bi ni ona bila tako ludu, tako drzovita, pa stvorila današnje stanje u Hrvatskoj, koje ju pred ciljem svijetom obtužuje.

Nego, ono što najviše uzrujava, jest cinički indiferentizam Raucha, njegovih predstojnika i reptila, koji sliede napred svojom brutalnom rabotom, kao da bi bili sviestni, da tim vrše nešto plemenita. Oni kao da se opijaju divljavstvom, dok ogorčen narod oko njih napire sve svoje moralne snage, da se održi miran, trjezan i da samo okom punim gnjeva gleda u oskrvnitelje banskih dvorova.

Dokle će to trajati? To je pitanje, koje se danas nameće svakomu Hrvatru ne samo u Banovini, nego u svim hrvatskim zemljama. Hoće li proći i jubilarna godina pod ovakovim auspicijama? Hoće li baš jednini Hrvati morati biti izključeni iz kola naroda ove države, koji se svome vladaru vesele?

U Pešti, u Beču, kao da za to ne mare. Nitko ne pokazuje, da bi mu bilo teško u obćoj harmoniji čuti disharmonične glasove iz Banovine, iz hrvatskih zemalja. A ti, koji to ne mare, to su baš oni, koji inače od naroda traže i zahtjevaju red, mir i pokornost zakonima. Uobće izgleda kao da je u ovoj monarhiji Hrvat bezpravan, a da se za nj znade samo onda, kad mu je vršiti državljanske dužnosti.

No tko tako još uvijek misli, ljuto se vara. Hrvati su prebrdili austrijski absolutizam, pridigli su se uza sve teške rane, koje im je zadao, pa će oni prebrditi i sadašnji absolutizam magjarski, paće poslie njega bit će samo jači, žilaviji, otporniji, jer se narodna naša sviest već toliko razmahala, da joj ovakova i slična nasilja ne mogu više nahuditi. Danas Hrvati ne mogu nego misliti kako će da ih mine gorka čaša. Veseliti se nemaju čemu.

Glas Hrvata, koji dopire do priostaja — ako uobće dopre — za jubilarnih vladarevih svečnosti, glas je boli, glas uvrijeđenog im narodnog ponosa, glas, koji otkriva ogorčenje jednog cijelog naroda proti usilnicima, koji ga u ime vlade Njegova Veličanstva stavljaju na

svakojake teške kušnje, glas je, koji veli: „U Banovini narod hrvatski doživlje jubilarni absolutizam“. Nego ipak Hrvati se mogu tješiti. Mnogo je silništva nad njima prohujilo, proći će i ovo.

Istina i pravica mogu bit potamnjene i zakopane lažju i zlobom, ali nikad uništene. Doći će dan, kad će pobjeda istine i pravice donieti Hrvatima ono, što su davno zaslužili, a što su im samo drugi veleizdajnici pričuili i otimali. Doći će dan, kad će istina i pravica Hrvata zasinitu i pred priostojem.

Sa demokratske skupštine u Splitu.

Kako je bilo raztelaleno, na 7. t. mj. na dan sv. Dujje, bila je u Splitu, u kazalištu, skupština demokratske stranke. Predsjedao je dakako Dr. Smodlaka, a počasnim predsjednikom bio je biran koalicioni zastupnik naprednjak Šurmin. Dr. Tartaglia izvestio je o političkom radu i o novinama stranke, pri čemu nije imao srca zar da spomene „Kremenjak“. Što nije imao srca on, imao je dr. Makale, koji je pri koncu skupštine našao tek shodnim da predloži, neka se „Kremenjak“ proglasi listom demokratske stranke za okolicu šibensku.

Dr. Prvan govorio je o prosvjetnom, a Dr. Makale o privrednom radu stranke. Svi su ti govori bili samo skup riječi, koje ne odgovaraju djelima. Govorili su još Ružić, Jurašin, Crnković, Tojčić i drugi. Priljmen je jedinstveni naprednjački program za Hrvatsku i Dalmaciju bez razprave. Izabran je odbor od 36 lica, a u središnji odbor stranke izabrana su g o s p o d a: Dr. Smodlaka, Dr. Werk, Dr. Pervan, a kao zamjenici Dr. Iljadica, Dr. Makale i Dr. Tartaglia. Po tome cijelo i čitavo doktorsko vieće, vieće gospode za pučku stranku. Zaključeno je postaviti kandidate kod budućih saborskih izbora i ako čedni Dr. Smodlaka nije za to bio. Priljmena je rezolucija za sjedinjenje Dalmacije s Hrvatskom, te prosvjed proti absolutizmu u Banovini. Zaključeno je sabiranje prinosa za žrtve u Hrvatskoj, odobren je rad hrvatsko-srbske koalicije i svireni su neki zaključci o radu stranke. Kako se vidi sve samo stvari, koje nisu propustile ni druge stranke, a za koje se je na osobit način zauzela stranka prava. Što je dakle nova u zaključcima gospode demokrata? Ništa. Novo je kod njih samo vika, larmanje i zaludjivanje puka obšjenama.

Nego, ne čemo da učinimo nikome krivo. Kažu nam, da je najviše govorio t. j. gnjavio obćinstvo Dr. Iljadica o radu stranke u Šibeniku. Nismo mogli odmah izvestiti o njegovu govoru, jer, koji su bili nazočni, rekoše nam, da ga nisu shvatili. Morali smo dakle čekati službeno izvješće u „Slobodi“, koje ovdje prenosimo da naši čitatelji dobiju još podpuniji pojam o Dr. Iljadici, kako su ga dobili već i skupštinari u Splitu. Evo u kratko što je sve kazao:

„Stožer, oko kojega se je kretao i uvijek se kreće rad dem. stranke u Šibeniku, jest pjevačko društvo „Kolo“. (Na to se čuo glas u obćinstvu: „dok mi kukamo na naše žalosti, oni u Šibeniku u „Kolu“ pjevaju.“) Uz gojenje glazbe i pjesme u „Kolu“ se odgaja težak, narod do nedavno zapašten i zaostao. (A gdje su bili njegovi, Iljadici, kad su za dugi niz godina bili na obćini?) To je društvo odušak naroda, a ujedno i najbolji dokaz, kako bi narod bio izvrstan kulturni element, samo da mu se dade škola. Ta, i najtežu pjesmu nauči lako i dobro, a to je velika umna sposobnost.

„Okolo „Kola“, kao kulturnog središta u Šibeniku, osnvala se je i njeka vrst (!) političke stranke.

„Koliko god su se članovi tomu otimali, prilike vremena i položaja (Dr. Iljadice) ne dade drukčije.

„Kolo“ je uspješno djelovalo, da iz našega naroda nestane grдне anormalnosti, da se Hrvat i Srbini ponizuje jedan prema drugome do najvećeg međusobnog dušmanstva. (U Šibeniku??)

„U nas je sve stajalo u demonstracijama, ali se i tome našlo leka. Uspjelo se. Mladost se je sa ulice povratila u kuću, da uči, da radi.

„Kolo“ se je borilo i za glagolice sve dok se nije u šibenskoj stolnoj crkvi zaglagoljalo, a

kad se je htjelo počti i dalje stavili su se na put svojim ometanjem poznati šibenski „rodoljubi“. (Da trče kako laže, propade telegraf).

„Spominje knjižicu „Kola“ i prelazi na nastojanje, da se iz „Kola“ izvigne neka vrst (!) djevojačke više škole. (E se non ridi, di che rider suoli?) U „Kolu“ vlada gola demokracija, gospojinski šešir i seljački rubac divno se slažu. (Osobito za pokladnih plesova, kad težaci moraju seliti iz plesne dvorane).

„Kad se je pak htjelo pristupiti ostvarenju spomenute ideje, digla se „Kolu“ podpora. Hrvatska obćina hoće da uništi hrvatsko društvo, kao što je „Kolo“. (A gdje je onda najveća i najjača stranka u Šibeniku?)

„Počelo se i osnovanjem blagajna (a gdje?) ali su i to obćinski rodoljubi srušili i onemogućili. — Ideja o osnovanju jedne srednje škole u Šibeniku potekla je također iz „Kola“. — (Pokojni Šupuce!) Tada su ta ista gospoda uzkratili podpis za školu, a sada se hvale, da su oni počeli i potkali tu misao. (I ovako g. Iljadica izvješćuje o radu njegove stranke! Istinito i pošteno!).

„Spominje rat udruženih natražnjačkih sila na „Kolo“. Kremenjaka je velika vojska (bum! op. slagara), malo vodja a mnogo i protivnika, ali ne po broju nego po moći: obćina, biskupija, školske vlasti, policija, crkva, oltar, donopokan i krive prisige na sudu. (Biedni Don Kihote!) Proti malom „Kremenjaku“ stoji celja vojska neprijateljske, dušmanske štampe. Uza sve ovo od danas će biti bolje u svoj Dalmaciji, a i u Šibeniku.

„Polje je ogromno, neizorano (a rad Dr. Iljadice i njegove stranke?), ali će se svojski raditi, krčiti to. Štamparija, šticonica, izdavanje spisa Palackoga i Masaryka, predavanja za ženske, osobito za težačke djevojke, uređenje težačkog pitanja — to je prvi rad.

„Izbiti bi biedu i nevolju, podići narod na gospodarskom polju, izbrisati međusobnu mržnju, podići dušu naroda; na ovom polju će se živo raditi, na ovom polju želi najljepši i najjači uspjeh h. p. n. stranci. Sretno bilo!“

— Htjeli bismo reći koju o ovom epohalnom radu, al kō da čujemo glas stotina i stotina čitatelja, gdje nas mole: Ne, ne, za Boga više, dosta je, sad znamo za svu moralnu i intelektualnu veličinu Dr. Iljadice! I mi naprosto odlazemo pero.

Podpuni kaos u sinjskoj obćini.

Sinj, 10. svibnja.

Uzprkos toli jasnim propisima zakona, iztakućim u „Naputku“ o upravi obćinskom imovinom. 4. rujna 1884. br. 3082., naša glasovita obćinska uprava ne zna koji njezini članovi kome odlomku pripadaju! Imade ih, koji pripadaju odlomku Brnaza, na račun koga plaćaju poreze, a travarinu plaćaju na račun odlomka Radošića; žitelji „male“ Čulini pripadaju odlomku Glavice, na račun koga plaćaju poreze, a na račun odlomka Sinj plaćaju travarinu — i ako Sinj nema svojih posebnih pašnjaka; žitelji „male“ Suhać odlomka su Karakašice, na račun istoga plaćaju poreze, a na račun Sinj-Podvaroš plaćaju travarinu; žitelji „male“ Korita-Ovrje odlomka su Udovičić, na račun istoga plaćaju poreze, a na račun odlomka Otoka plaćaju travarinu. Odlomak Otok vodio je sudbenu parnicu proti odlomku Udovičić, tako da su Korita-Ovrje morali snositi odnosne troškove i ako je parnica bivala i proti njima! Po obćinstevim propisima zakona svake godine obćinsko upraviteljstvo mora spravit, a vieće glasovati obćinske predračune zajednice i odlomaka. Što pada na zajednicu što li na pojedine odlomke, to sve valja da je čisto razabrano. Kod nas je 46 odlomaka naime poreznih obćina, a obćinski računi obaljeni su na 43, naime Brnazu i Radošić stavljeni su pod jednu poreznu obćinu; Prisoje i Kraj pod jednu, i Krušvar i Hercegovci pod jednu, i ako su svaka za se posebna porezna obćina, što se protivu izričitim propisima §. 73. O. P.

Pri ovakovoj upravi, koja je u rukama dinastije Tripala od godine 1870., nameću se

pitanja: koliko su odlomci u zajednici neudžno izplatili za odlomak Sinj? — na korist rečene dinastije, pošto ona plaća velike poreze — a) za obćinsko redarstvo; b) za radje, ures i pošumljenje „Kamika“, koji je u sred varoša Sinja; c) za radje i pošumljenje „Starogagrada“, koji izključivo pripada odlomku Sinja; d) za radje obćinske kuće „Palacina“ odnosno za kazalište; e) za radje i troškove oko pazara; f) za nabavu zemljišta za pazare „Križanova ograda; g) za radje oko „Kule“, kamo su smješteni državni pastuhi; h) za radje puta u „Radašu“; i) za trg, na kome je djelomično sagradjena palača Tripalova; j) za podignuće zidova oko zemljišta unajmljena za pazare; k) za popravke pojate, u kojoj je smješten obćinski ured; l) za svečanosti i obstanak Tripalove garde; itd. itd.?? Kad bi se sve ovo tačno zbrojilo i proračunalo, iznio bi na stotine hiljada!!

Kad bi se pri ovom uredovanju posturalo po propisima zakona, odlomak Sinj ne bi plaćao priraza na izravne poreze na pr. 60%, kako je to bivalo sve do god. 1905., nego i preko 300%, a većim delom doprinos bi bio na teret zanimanih poreznika, koje nadmašuje mal ne za polovicu rečena dinastija, i s toga iz osobne koristi teško joj je izpustiti iz ruku upravu i pašovanje u obćini!

Gospoda na upravi kažu, da obć. redari služe i odlomcima, kao što i prostorje zemljišta za pazare, pa i uresi varoša. Doćim mi im odporučujemo, da je to bez temelja: obćinski prihodi na potrošarinu, pobiranje „Beie“ naime pristojba za marvu, koja se prodaje na pazarima, mjerajčina, klaorina itd. — sve to ide na korist odlomka Sinja, a ne zajednice, te naravno i dade razumjeti samo po sebi, da i svi odnosi troškovi imadu biti na teret Sinja, a ne zajednice. Pri ovom predmetu nameće se pitanje: Čemu se nije sagradio „Obćinski Dom“, za koji je pridignut zajam od K 100.000, naime 40.000 K od oskudne zaklade, a 60.000 od „Hrvatsko-Slavonske Banke“? Tim više što je to od vieća glasovano, urađen narci i trebovnik, koji je zapao liepu svoticu? Odgovor je jednostavno umjestan: Kad bi se sagradio „Obćinski Dom“, ne bi se unajmila pojata za obćinski ured i ne bi se najmilo zemljište za pazare, pošto bi pazari ostali kamo su i do sada bili i tako bi dinastija izgubila godišnju kiriju od K 3200! I dok ove brojke govore, umišljenosti izčežava. Nadležna gospodo, kažite nam, jemo li dokazali, da je kod nas u obćinskoj upravi podpun kaos, kojeg se valja podpunu lišiti? Nemojte nam štititi, jer „siliti praemium periculo vacat“, kojoj odgovara ona druga: „Qui tacet consertit videtur“.

Obćinari.

Osvrt na rad austrijskog ribarskog društva.

II.

Društvena uprava poslužiła je se §. 10. svojih pravila i imenovala je u upravu Baltazara Minubella i baruna Dra. Ambrozija pl. Rolli. Mi nemamo ništa protivna protiv imenovanja ove dvojice, ali polazeć sa stanovitišima da je društvena uprava u Trstu izim gosp. Andre Davanza, načelnika Novoggrada u Istri, koji mimogred rečeno može se k Trstu pribrojiti, i g. Cippica, koji je u Zadru, mislimo da je bilo puno potrebitije, da je uprava imenovala dva člana iz Dalmacije, jer kako smo vidili, Dalmacija je u društvu zastupana sa jednom trećinom od ukupnog broja druženara. Uprava bi nam na ovo uogla primjetila, da bi tim bio škopčan trošak po društvu, jer bi društvo moralo plaćati ovim članovima kompetence za dolazak na sjednice, koje su česte.

Držimo, a i stalno smo uvjereni, da bi se u Dalmaciji među članovima društva moglo naći ličnosti, vještih ribarskoj struci, a koji bi iz ljubavi naprama istom društvu znali žrtvovati par kruna za putni trošak.

Ovim ne čemo, da rečemo, da danas društvo postupa napram dalmatinskim ribarima

nepravdno, ili valjda strančarski. To ne, i to smo a priori u prošlom članku odbili.

Ako mi iziđemo želju, da se u upravu imenuje i koji član u Dalmaciji nastanjen, to činimo jedino radi toga, što želimo da društvo cvate, da napreduje, da skupi oko sebe sve naše ribare, da bude prava matiča svih ribarskih želja i potreba.

Izim mnogih drugih potreba, što ih čuti i traži lieka naša ribarska industrija nalazimo i onu lova spužava i korajla.

Koliko pustih stotina kruna nije uprava potrošila za uređenje lova spužava sa ronilcima. Pak na što smo došli? Sav novac, možemo reći, bačen je u more. Završimo li u zadružno račune, nači ćemo, da još i danas nalaze se četiri ronilačke sprave za lov spužava, sa vrijednošću od K 3635-52, a sa njihovom amortiziranošću vrijednošću od K 4787-36 vrijedile su i za nje je društvo platilo K 8422-88.

Pošto je lov spužava sa roncima zabranjen, a da Bog da se nikad više i ne dopusti, zašto uprava društva ne proda još i ove četiri sprave i tako dade razurjeti dotičnicim a čijim se rukama nalaze, da je ono sa svoje strane solidarno sa pomorskom vladom i da ne želi, da se ikad više ljudi pretvore u ribe i da po cieleh 8 mjeseci danomice živu pod vodom. Ovo od društvene uprave mi čekamo, da izvede kroz ovu godinu, jer će prestati mnogim špekulantima rasti zabudice za lovom spužava roncima.

Kad smo na lovu spužava, vrijedno je da iznesemo, kako bi od priekre potrebe bilo, da društvo mjesto da se bavi ovom pustolovnim ribanjem spužava roncima, odredi stanovitu svotu za usavršenje ribarske spužvarske industrije.

Ko što znamo mi, stalni smo, da zna i društvena uprava, da naš spužvarski obrt leži još i danas tu, da bude samo nezastina po- hlepa tršćanskih trgovaca, koji spužve za mali novac kao sirovine kupuju.

Ako je pomorska vlada mnogo toga nastojala da uradi, da u Dalmaciji podigne tvornicu za brušenje korajla, zašto vlada, a i društvo ne zauzme se bar za to, da se usavrši spužvarski obrt u našoj zemlji. Društvena uprava mogla bi nam prigovoriti, da to nije njezina dužnost, jer sa sudjerovim spužavama ovi ima posla, a nije pozvana, da se upušta u trgovačka poduzeća.

Društvena uprava imala bi podpuno pravo, da se na nas tuži, kad bi mi od nje zahtjevali, da ona nešto poradi, što bi išlo u korist pojedinaca, ali dok mi tražimo, da se ona zauzme za nešto, što je od obćenite koristi, što je narodno, to ona ne smije da nit najmanje odbije.

Po sriedi nije diplomacija, kao što je bila za usavršenje korajlskog obrta, te s tog mislimo, da uprava i sa malo dobre volje može i mora ovo izvršiti, ako ne će da pade na nju sva krivica radi ovog obrta tako strašno zapuštena, gdje tršćanski trgovci jedu meso, a jadni krapljanski spužvari gledaju same kosti.

Kad smo mi ovo i prije iznosili, dolazilo se je sa običnim doskočakama, a kako? Mi velimo sasna lako. Kao što od jednog udara hrast ne pada, tako ni spužvarski obrt ne može u našoj zemlji od jednom procvatiti. Hoće se

samo dobre volje, a tu treba da društvo u prvom redu pokaze.

Pohvalno je nastojanje društvene uprave, da opet bezkamatnim zajmom dođe u pomoć još jedinim živućima ribarima korajla u Zlarinu, ali ne manje dično bilo bi za isto, kad bi preduzela shodne korake, kako bi spužvarski obrt podigla na domaću industriju, bez obzira na tršćanske špekulante.

Bilo bi nam žao, kad bi se i nama mogao podignuti prigovor, da društvo nije zvalo da se ovim bavi, jer bi onda mogli mnogo toga reći, a što mi nit najmanje ne želimo.

Ne zna li društvena uprava kako da izvede ovu namisao, nek se slobodno obrati k nama, a mi ćemo joj biti ikakve nagrade biti pri ruci, kao što ćemo biti sretni, da i ovim putem pridodademo kamenčić za ekonomni procvat našeg naroda u obće, a ribara napose.

U dojučem broju govoriti ćemo o korajlskom obrtu i onome što stoji na putu da se ne razvije, te kako bi se tome dalo doskočiti.

Sa suda.

Još od lanjske godine čekaju se imenovanja i premještanja u sudbenoj struci, a predlozi zaprašeni počivaju mirni sanak, kao odraz onoga koji bdiše, da uprava sudstva bude na njemu dostojnoj visini. Neki tvrde, da se u jubilarnoj godini moraju podvostručiti „interkalari“.

Što da rečemo o biednim parnjim, o prislušnicima sa sudačkim izpitom, koji evo već navršeni četvrti mjesec da uzdišu nad nepravdom, što im se nanasa ovakim stezanjem.

Zar se hoće da špekulira i na njihovu kožu?! — Zar nezastinom Molohu nije dosta što su skoro četiri godine bili njegovom žrtvom?

Mogućnici su tobože pokazivali neku zabrinutost tužeći se, da su u neprilici, eda pokriju izpražnena mjesta, jer da nema kvalifikovanih prislušnika.

Početkom siječnja deveterica položili su sudački izpit. Sa Olimpa obećali, da će kroz mjesec dana najdaleje pokriti četiri mjesta pristava, a ostala petorica da će bit promaknuta, kad uzsliede (u aprilu) ona imenovanja, koja se još od lanjske godine očekuju.

Medjutim prošao je mjesec dana pa i četiri, ali još nijedan od one deveterice nije bio imenovan, a ako znaci ne varaju, (jer su predložili još ovdje) prije će lišće opasti, ne će se „domaći sinovi“ sjetiti, da u njihovu udobnost i dobrostanje imade i roditelja, koji plaću potrošene kapitale, ko što i sinova, koji su svjestni, da su pogriješili u izboru zvanja, pa se trse, kako će ga boljim i pravednijim zamieniti.

Mi bi pak predložili, da se ozbiljno počme misliti, e bi se i u Dalmaciji, a na našem Olimpi, osnovalo servus-društvo, e da se barem znade, tko pije, a tko plaća, jer se borbe u ovakom kaosu više ništa ne razumi.

**HRVATI I HRVATICE!
pomozite družbu sv. Ćirila i Metoda.**

Otvorilo nam se opet more. Pod Orebićima usidrena dva parobroda, a oko njih desetak ladjica — rekao bi orahovih ljsnjaka. Pričinito mi se, da su opet oživjeli Orebići, da su se povratila prošla vremena. Ali kad se iz utrobe onih brodova izvije oblak gusta dima, pričine mi se dvie crne morske nemani, koje su uništile „Peješko društvo“. Kako je to bilo liepo, kad bi svak mogao da od mora udobno žive, pa i ako bi koga u črno zavilo!

Brodovi društva „Associazione marittima di Sabbioncello“ plovili su s hrvatskom trobojnicom do u najdaleje krajeve svijeta. A oko tablice „Arrivati“ — „Partiti“ vazda roditelja, žena, djece, da vide, gdje se nalaze njihovi mi. A kad bi se pod Orebićima zastavio koji brod! Ugladali bi ga već, kad bi mi se vrsi od jarbola mogli vidjeti. Divni su bili oni veliki brodovi s galeim jedrima. Ala onda oko njih ladjica. A „bieti“ djeći slade od najsladjeja sladkša. I svako diete djelat brod, crtaj brod — i svako želi na more. Ali zaludu! parobrod je bolji, i ako je brod ljepši — a svijet se vrti.

Ostavimo brodove, ostavimo brodove i napred — valja nam se vratiti kući. Vidjeli smo sve i nauživali se, a sada valja malo i trpeti. Ono božje sunce više ne gledamo, ali ga čutimo. I pas nas čestke, pa nas pod busom izplazimen jezikom preta. A opet ona blažena nizbrdica tjera te, kao da tko za tobom trči, što najbolje čute članci na prstima. Zbilja je neugodno trčati na silu, kad si već dosta izmoren. Ali ruže nema bez trnja. A što ću da krijem. Mrmrljali smo i mi i

Naši dopisi.

Drniš.
Gradnja vodovoda, koja je data u zakup Talijančanu Brugli, obće se držalo, da će biti dovršena do, najdalje, srpnja t. g., dočim gosp. zakupnik jamčio je, da će vodovod bit dovršen i predan u promet našoj obćini najdulje prvim lipnja t. g. Svakoga je radovalo jamčenje g. zakupnika, te radi toga i radi potrebe i važnosti vodovoda nitko nije ni lacnuo proti tome: što je ta radja bila predata jednom talijanskom podaničku. Svakoga je suspregla i najmanja oprieka, iz bojazni, da se ne bi razvlačilo sa dogradnjom toli nužnog vodovoda. Ali ta nada nije nam se izpunila, jamčenje g. zakupnika bila je kula u zraku, te stojimo pred porazom činjenicom: da nije ni tretina radje izvršeno, a da po samoj trdnj g. zakupnika ni za dvie godine ne će biti dovršena. Čujemo, da pri zadnjoj pregledbi c. k. mjerlika proizaše us neke manjkavosti, koje za izvršbu zahtjevaju većeg troška, nego li je u trebovniku označeno, rad čega g. zakupnik, pred bojazni gubitka, obustavio je radju.

Ne znamo koliko je u stvari istine, ali čudnovato nam se prikazuje, da je usljed toga g. zakupnik obustavio rad, kad on zna dobro pred kakvim zakonskim posljedicama stoji, ako ne izvrši radju kroz uglavljeno vrijeme. Mi znamo, da je g. Bruglia na javnoj dražbi sa svim zakonskim formalnostima uzeo gradnju vodovoda; da je njemu kao i drugim zakupnicima bio na uvid toliko dana trebovnik i narci; da je u društvu talijanskih inžinira pregledao to; da je, zakupiv radju, u društvu nekih Talijana obvezao se predati vodovod gotov do svrhe kolovoza t. g. Kad se na sve ovo obazremo, znajuč pak za okretnost gosp. Bruglije, izgleda nam čudnim, da bi on pri dražbi, za da ga dopadne radja, najniže nudio, a sad, kad je počeo raditi, da su nastale neke manjkavosti, rad čega bi rada povišenje cijene. Držimo, da je zakupnik prvo neg je zakupio sve to morao predvidjeti, a ne sada, potia neg se obvezao na sve uvjete dražbe, i potia neg je svojom ponudom odbio druge nudioce.

Ne znamo kako će nadležni ovo uzeti, samo nama, kao obćinarima, dužnost je biti i što budnjom stvar držati, e da se jednom, pošlie toliko žrtava, osvjemo hladnom vodom. One, od kojih je, opominjemo, da evo ljeta, evo žege, Suše, jada našeg, da nas ne čine više skapat, a da uznaostje, da bi ovog ljeta, pa makar uz koju žrtvu, vodovod dogotvijen bio.

Makarska.
(Obćinska sjednica). Na 29. pr. mj. ovo obćinsko vijeće imalo je burnu sjednicu. Poslie zadnje sjednice znatijelno se je očekivalo ova sjednica, jer se je predviđjalo, da će biti burna. Opocijica imala je spriječti rad sjednice. Sjednica je imala započeti na 9 sati, a već na 7 sati vidilo se je razne grupe vječnika, gdje se tajno dogovaraju. Prva točka dnevnoga reda bila je odredka obćinskog prisjednika i vječnika Stipe Pavlovića, jer da mu je taj položaj neugodan, dapače mrazak. Ipak g. Pavlović malo prije sjednice, da udovolji opocijici povukao je svoju odreku. Na početku

sjednice prisjednici Mihotić, Lalić i Talijančić podnesoše pismenu izjavu, u kojoj javljaju, da ne će prisustvovati sjednicama, dok se gosp. Pavloviću neda zadovoljština za uvriede nanešene u zadnjoj obćinskoj sjednici. Evo u čemu je sastojala ta uvrieda, ako se uvriedom može nazvati. Na početku zadnje sjednice obćinskog vječia, prisjednik Pavlović htio je govoriti o njegovim privatnim stvarima. Načelnik mu pravom nije dozvolio, dok se ne rieši dnevni red, jer su prešnije stvari dnevnoga reda, nego privratne stvari. To je bila tobože uvrieda za koju su tražili zadovoljštinu. Mislimo, da i sam gosp. Pavlović nije to tada ni uzeo za uvriedu. Tek sada opocijica je htjela upotrebiti tu upadicu, da ometa redovitom vječanju.

Opocijica, koja se sastojala od šestorice njih naime dva Lalića, Bušelić, Talijančić, učitelja Mihotića i Antičića, već nekoliko dana prije dogovarala se i obilazila stanove nekih vječnika, da bi im se pridružili proti načelniku Klariću. Nu nikoga nisu mogli naći, nego gosp. Stipu Pavlovića, kojemu se čudimo, da je upao u ono kolo. Ne samo da niesu ništa postigli, nego im se dogodilo obratno. Na njima se izpunila ona narodna: „tko pod drugim jamu kopa, sam u nju pada“.

Obćinsko vijeće ne samo da nije uvazilo njihov protest, nego je primilo odreku gosp. Pavlovića i negodovanjem odbilo opoziv odreke. Vječnik Žamić naglasio je, kako gosp. Pavlović u svojoj odreci uvriedio sve vječnike, vječli, da mu je čast prisjednička mrazka, htijuci time nabaciti se na sve vječnike, koji su mu dali tu čast. Vječnici videći makinacije opocijice, osudili su njihovo ponašanje i jednoglasno dali nepouzdanicu članovima opocijice. Opocijica pokunjena, ostavila je obćinsku dorvanu. Što ima biti sada? Pošto opocijici ne samo da nije učinjeno po volji, nego još i nepouzdanica data, mislimo, da bi imala povući i posljedice. Poznajuci neke osobe od opocijice stalni smo, da ne će odstupiti, jer čast obćinskog vječnika nekima dobro dolazi. Nama opocijica u obće je draga kad je umjestna, jer vodi neku kontrolu, ali stvariti ovakove intrige mislimo, da im nije na čast. Osobni prkos imali bi se osobno i privatno riešiti. Svaki vječnik biran je, da zagovara interese obćine, a ne da brani svoje prokose i interese. Ako to nije opocijica shvatila, shvatilo je to obćinstvo, koje je negodovanjem pozdravilo spletke opocijice.

Sve ovo rovarenje upravljeno je proti načelniku Klariću. A zašto? Jer je radišan i zauzetan. Neoboriva je činjenica, da načelnik Klarić neumorno radi na korist obćine. Da je sadašnji načelnik puštao, da svaki radi na svoju ruku i za svoju korist, a na štetu obćine, uvjereni smo, da danas ne bi bilo ovog rovarjenja. Načelniku Klariću njihovo rovarjenje jest na čast. Nek bude uvjerenja opocijica, da onim načinom ništa ne će postignuti. Dogoditi će se, da narod koji ih je birao, da se brigaju za njegov napredak, videći, da njihovo rovarjenje na škodu je narodu, doviknuti će im i prije nego se tomu budu nadali: takovih ne trebamo.

Sad je hora...

Sad je hora da se prene,
Što pravaški samo čuti,
U redove bojne krene,
Da se dušmani svlada ljuti.
Sahjba budi... nauk pravi,
Dijlka... pravo od starine;
Zakon, što ga Bog obarta
Za spas naše domovine.
Sad je hora bratskoj slozi,
S njom pokopat stare jade;
Starčevića na podložji
Podignuti barikade.
Na brigovne naše sloge
Dušmanski će rigati topi,
Napadaje izvesti moguće
Bratska ljubav, da s nestopi...
Ne dajmo se ničim smesti,
Nek redove bojne vodi,
Čista ljubav — puna sviesti
Narod da se oslobodi!

Šepurina. V. Marković.

Iz Račišća na Sv. Iliju.

(Svršetak).
Niesmo tražili puta, da se spustimo na ravninu, gdje ćemo se okriepiti onim, što smo zaštedjeli nazad dobra dva sata.
Kad smo posljednju kaplju izpli, da ćemo pucat u staklenku, ali joj oprostimo život. Dogovorili smo se, da ćemo je vratiti kući i naliti vina, a izpiti je, kad se opet sastanemo.
Sunce je već dobro grijalo, kad smo se uputili natrag.

čudili se don Jaku, koji je bio na Sv. Iliji jedno trideset puta. Prodjosmo umjetnu nizbrdicu i odahunusmo.

Ugladasm o pet naš konao. More se ne miče, ali kao da se piša u vrućem zagrijaju sunca, koje se u njemu igra. Blizu smo, pa eto nam nove snage.

Jedanaest sati prošlo, a mi stopro na Orebić. Pogostili nas mjenulima mekišima i čašicom pečenoga, pa odosmo na objed. Pitaju nas: Kako je gore? — Liepo. — Jeste li vidjeli to, ono? — Jesmo. — Je li bila zima? — Nije; bilo je vruće. — A biste li opet pošli? — Ne pitajne nas sada.

Poslie objeda pošli smo da malo opočinemo, pa kad se dignemo, da ćemo put Račišća. Izšli mi iz kuće, a maistrala ko ognja. Ja Niku, da će nam valjat prenočiti, gdje smo, ali on, da ćemo izburđizat. Kušajmo. Ali se ne hita, vjetar ne da, a još manje, kad nam je i kurenat protivan. Ma ništa tu, hego što prolieva i što se možda okupat. — Gdje je ono jutranje mirno more? Sad kao da biesi po njemu lete, kao da je vatra iz utrobe zemlje učinila da uzavri ona silna kotlina. Ladja se nastonila na bok, pa crpaj kadikad. Presječe ladjica val, a on se pod njom zamodri, pa zabieli i napokon razprski kao dim. — Ja već mokar i kar nam se s Nikom, da ne ću dalje, ali me on uvjerava, da me više ne će politi. Baš kad je mislio, da me je najbolje uvjerio, a mene ti polito od glave do pete. I nije bilo drugo, trebalo se vratiti. Dakako da mi je trebalo uzeti svu sramotu na se, ali je nije bilo, jer nam se niesu rugali, što smo se vratili, nego što smo se bili uputili.

Malo po putu, malo po ladji uredili odjeću tako, da nam nije bila za šetnje, dok se dobro ne smrkne. Sjeli pred kuću, a došao nam i jedan prijatelj, pa se razgovaramo. Eto ti nam i... Svima bilo milo, jer ih on zna, a drži društvo veselo. Izmedju tolikih svojih doživljaja izpriča nam i ovaj:

Sjekli čempres izpod fratara, pa ostalo drugih komada. Njemu upao jedan od tih komada u oko, pa da će što prije doći po nj. Rekao malomu P... da ga sjutra probudi rano, pa da će poći ladjicom i donieti ga kući. Dječaka mjesec prevario i probudio ga, a bila još noć. Kad došli na mjesto, on će malomu, da skoči na kraj s konopom od lagje. Ali mali ne će, jer da je tu pred samom ladjom jedna žena u bielu. On ništa ne vidi, pa kad mali ne će, skoči sam i veže ladju. Mali još sve da je vidi, a izkrca se tek onda, kad mu se činio, da je odmakla. Pita ga, gdje je sada, a mali, da je pošla uzbrdo. Ni njemu sada nije bilo milo, ali podju do komada, da se prazan ne vrati. Uzme konop, da će vezati čempres, pa reče malomu, da podigne malo. Mali se nadimlje i ne može. On se naljuti, pa da će sam, ali se ni njemu ne da. Začudi se. Podižu obojica, ali ni maknuti. Kosa se ježi. Naljuti se, ostavi se i izusti neku psokvu. Uto kao da je najjača oluja prošla čempresovom šumom. Došli na more, a tu tišina. Ukrcaju se u ladjicu. Mali se okrene, a bila žena opet kod ladje. I grubo je pozdravi i odu svojim putem. — Završi svoje pripovijedanje ovako: Niesam strašiv, idem na svaku uru, ali ima bit nešto!

Viesti.

Skupština svih pravaša u Splitu drži se, kako je najavljeno, sutra u jutro u obinskom kazalištu. Početak u 10 1/2 s. Oni koji misle sudjelovati, polaze već večeras, jer jutrnji vlak dolazi u Split tekar pred podne.

Ovoj skupštini želimo najljepši uspjeh, koji će se sigurno postići, ako svi učesnici budu proniknuti iskrenom željom, da se u Dalmaciji uzpostavi jedinstvena stranka prava na izključivu korist, jer bi tada iz-čezle osobnosti, koje su do sada puno štetovale stranci prava i bile često uzrokom njezina poniženja i slabosti.

Od velike bi koristi bilo, da slična trvenja prestanu.

U toj nadi pozdravljamo pravaše sa-
kupljene na sutrašnjim skupstinama.

„Radnička Zadruga“ u Šibeniku počela je već liepo razvijati svoju djelatnost. Upisane se kao dobroćinitelji gg. Dr. Ivo Krstelj, načelnik i gosp. Juraj Grimani, svaki s doprinosom od K 200.—. Gosp. I. Bergnecchi poklonio je „Zadrugi“ K 100.—. Uprava ovim putem harno zahvaljuje.

Do mala će nastojanjem uprave, koja je sve već predhodno izvršila, biti zavedeni večernji tečajevi za radnike analfabete i za pouku „Zadruginih“ članova.

O „Galatei“ nismo se nadali, da ćemo tako dugo morat bilježiti tok njezina spasa-
vanja. Uvjeravalo se, da će kroz 20-25 dana bit spašena, a kad tamo mjesec je već prošao, a ona jednako leži i zapačuva glavno pristanište naše luke, dapače sudeć po pripremama daljih radnja oko spasavanja, rek' bi, da će ove još dugo trajati. Da pravo kažemo, nas čudi ova-
kova sporost, ovakovo otezanje u ovom poslu, jer odaje ili nesahajanje štete, koja se mjestu nanosi time, što mu je glavno pristanište ob-
struirano, ili pak neupućenost u biranju sred-
stava za spasavanje. Bilo kako bilo, prigova-
ranje je očevidno i razložito, pa bi bilo naj-
uputnije poprimiti takav način spasavanja, koji bi sigurnim uspjehom i što prije uklonio sa
onog mjesta „Galateu“.

Novi pukovnik domobranstva, zapo-
vjednik pješadijske domobranske pukovnije br. 23, u Šibeniku, prispio je ovdje ovih dana. Zove se Ivan Sauerwein.

Nadbolničarom u pokrajinskoj luđnici u Šibeniku, imenovan Ant. Sekšić iz Šibe-
nika. Čestitamo!

Sa suda. Sinoć kasno svršila je kaznena parnica protiv obitelji A... iz Drniša, sa rieše-
njem. Čestitamo ođičnoj obitelji, da je pravica pobjeđila, te se radujemo da nisu uspjele sve spletke i makinacije stanovitih osoba, koji su osobito uzviđali bili buru protiv Nikoli, e bi ga kako riešili građanskih prava i javnog rada, te time valjda sebi ugodi položaj stvorili. Junačka obrana gosp. branitelja Dra. Krstelja i Dra. Gazzaria, kojim su dokazali nevinost tuženika, a obronli se na spletke stanovitih osoba, svih je zanijala.

Dok ovo donosimo želili bi, da strasti osobne prestanu i da bi se u Drnišu središe

Za istinitost ne jamčim, ali je nas zanimalo njegovo pripovijedanje, pa nek i drugi čuju.

Posle večere malo smo se prošetali, pa posli na počinak. Niko me uspavao pripovijeda-
njem o svojoj vještnini na moru. Noć smo dobro prospali, što ne bi ni trebalo spominjati, a ranije se digli, da napokon otiđemo.

Tišina kao da se more pretvorilo u ulje, samo se onamo izda školja malo modroilo, što nas je obeselilo, jer smo se mogli barem nadati šiloku. Na nebu ni oblaka, a sunce tek izteklo. Onaj jutrnji zrak ne znam, gdje je bolje uživati: u šumi, ili na moru.

Do Kučista trebalo nam pomalo vokaliti, premda nas je i jedno jedro bilo počelo da nešto pomaže. U Kučistu se malo zaustavismo, dok za-
tegnu šiloku, a izuput se nazobasmo groždja. Pro-
sledismo put, kad smo vidjeli, da nam više ne će trebati da uzimemo vesla u ruke.

I iz ladje gledali smo Sv. Iliju i razgovarali se o tom, kako bi bilo mnogo lakših putova do njezga od onoga, što su napravili. Pod Vignjom nismo se zaustavili, jer se — onaki ne ide u mlade. Rubci opet mašu, ali sad i puške pucaju. Kad se nije pucao u ptice, nek se puca — u zrak. Šitoko još bolje zateglo, a mi veselo u krmu put Račića.

Liepo je svukud poći, ali još je liepše doma doći.

Franjo Torbarina, učitelj.

prilike, a ođičnoj obitelji A... radujuć se, želimo da Nikola prošedi i dalje u radu za korist naroda i krajine.

Na znanje težačkim roditeljima. Usled naredbe c. k. ministarstva za zemaljsku obranu dneva 28. ožujka t. g. br. 602. Dep. II. pustiti će se ove godine u doba zlate na dopust od tri nedjelje, počamši od 15. srpnja, aktivna momčad stane vojske i domobranstva, ako roditelji prikažu molbu. Taj dopust djetli će se u obće sinovima težača, sinovima roditelja, koji sa mi rade na posjedu i sino-
vima roditelja, koji nisu dobili pogodovanje za to, što im se drugi sin nalazi na dobitku u inozemstvu. Dopusta pak ne će moći dobiti sinovi dobrotornjih roditelja niti oni, koji bi imali roditelje u kakvom okuženom mjestu, da ne donesu na povratku bolest. Svaki vojnik, koji dobije ovaj ljetni žetveni dopust, mora u polju raditi, inače ga ne će dobiti, ili će mu ga se ukloniti. Molbenice za taj dopust moraju roditelji prikazati preko obćine na poglavarstvo za nadopuniteljeno vojničko zapovjedništvo, a to najdalje do 27. o. mj. Na molbama ne treba biljega.

„Učiteljski Glas“. Čitamo u osječkoj „Narodnoj Obrani“ sliedeće: „Pod gornjim nas-
lovom štampanu ocjenu u „Narodnoj Obrani“ od našeg suradnika „Iv“ preštampana je u cjelosti izvrstno uređivana „Hrvatska Rieč“ (iz-
lazi sriedom i subotom u Šibeniku) od 29. travnja t. g. popratišvi ju sliedećim riećima: „Ovako piše o „Učiteljskom Glasu“ osječka „Narodna Obrana“ i baš, ako se ne varamo, vriedni i marni učitelj i pisac g. Rud. Franjin Ma-
gjer. Ovaj sud daleko je kompetentniji od onoga nekih piskarala i člankozija, koji u stranačkoj mrtviji vide sve crno, sve nevaljalo, a onamo su sami takovi!“ — U Dalmaciji našlo se naime nekoliko nezadovoljnika medju pućkim učitelj-
stvom, koji mjesto da rade u zajednici sa mno-
gogodišnjim „Učiteljskim Glasom“ — osnovaše novo glasilo („Novo Vrieme“) i tako umjesto da u jedinjenim silama porade za dobrobit hr-
vatskoga naroda — poćepaše se i na raćun „naprednosti“ — gdje god samo mogu vikom i krikom udaraju, misleći tako rušiti ugled mar-
nih i mnogogodišnjih pregalaca na prosvjetnom polju. A baš se varaju...“

Prve posljedice „novog vremena“. Do-
znajemo, da su na 10. tek mj. po podne u Kninu neki učitelji onog školskog kotara imali predhodni sastanak, da se sporazume glede ustanovljenja svog učiteljskog društva. Iz po-
ćetka išlo je sve liepo, dok nije došlo govora o „Savezu“. Učitelji Srbi nisu htjeli ni čuti o tom, da bi učiteljsko društvo kninsko pristupilo k „Savezu dalm. učitelja“. Učitelji Hrvati nisu mogli na to pristati, pa su voljeli da kotar kninski ostane bez organizacije, nego li da istoj bude temelj nesloga. Gosp. Dane Petranović može biti ponosan i zadovoljan ovakvim uspjehima. Habeat sibi.

Otvoren je natječaj kod Zemaljskog Od-
bora na mjesto tehničkog vještaka.

Izglubljena svota od 160.000 kruna. „Obzoru“ javljaju iz Zadra: „Prošle godine bilo je sa strane poljodjeljskog ministarstva opredjeljena svota od 225.000 K za poljorad-
ničke svrhe u Dalmaciji. Ministarstvo je ovu svotu doznaćilo (!) dalmatinskom namjestništvu uz uvjet, da se spomenuta svota ima uložiti u poljoradničke svrhe do konca god. 1907. Ne bude li se ta svota do zadanog roka upotre-
bila, to će se morati povratiti natrag ministarstvu. Kako se doznaje, dalmatinsko je namjestništvo od dodjeljene mu svote upotrebilo šamo 65.000 K, dok je ostala svota bila iz-
glubljena za dalmatinske poljoradničke svrhe od ove državne podpore. Razlog za što dalmatin-
sko namjestništvo nije i ostali dio ove svote dobro upotrebilo, imao bi ležati u tome, što se na namjestništvu u riešavanju spisa, koji su se odnosili na spomenutu pripomoć, odviše birokratski postupalo.“

Mi smo pak mišljenja, da ti novci iz Beća nju ni vidjeli Dalmaciju, jer je sada barem oćito, da sva ona obećanja od tolikih pušnih bećkih milijuna za Dalmaciju nisu bila nego objesna. Kao što za poljodjelstvo, tako i za pućko učiteljstvo nije se ništa velika poduzelo, s jednostavnog razloga, što su milijuni ostali u Beću, ili se nisu u obće ni skovali. Dok se skuju, možemo čekati, ali ne možemo više vje-
rovati, da bi se za Dalmaciju što korisnija učinilo, a u tome nas još većma ubjeđuje ovogodišnji državni proraćun, u kojemu su — ko obićno — doznaćene Dalmaciji mrvice.

Zapostavljanje Hrvata na željeznicama. Na 1. svibnja objelodanjena je listina imeno-
vanih i unapredjenih činovnika kod državnih željeznica. Bilo je u sve promaknuto 903 čin-
ovnika, od kojih na Hrvate odpada samo — četnaest. U razredu oadćinovnika nije promak-
nut niti jedan Hrvat.

Razpust obćine gornjega Primorja. Glas se, da je sve spravno za razpust gornjo-
primorske obćine u Gradcu, ali da još ne mogu naći zgodnu osobu za upravitelja.

Bosanski duhan — poskupiti će. Čita-
mo u mostarskoj „Radničkoj Obrani“, da će doskora poskoćiti cena bosanskim duhanu i bosanskim cigaretama.

Spomenica hrvatskih djaka. Djaci, koji su morali ostaviti univerzu u Zagrebu, kane sa svojim sunarodnjacima, koji već uće u Austriji, izdati spomenicu o dogodjajima u Hrvatskoj. Ova će spomenica biti podieljena svim zastup-
nicima na carevinskom vieću u Beću i objelo-
danjena u javnosti, te će biti doskora doštam-
pana i to na njemaćkom jeziku.

Hrvatski djaci u Pragu. Prije odlazka naših djaka iz Zagreba u Prag odaslani odbor već je uređio, da sve bude pripravno, kad djaci dodju. Članove toga odbora Česi su pri-
mili vrlo susretljivo. Pražani su vrlo veseli, što toliki djaci dolaze u Prag. Privatnici pokrenuli su akciju, da za djake kupe novaca. Sve no-
vine pokrenule su akciju za hrvatsko djaštvo. Pripomoćno društvo „Hrvat“ vodi svu akciju. Naši će djaci uživati ove pogodnosti: Svi djaci biti će oprošteni od školarine, farmaceuti moći će polagati izpite u hrvatskom jeziku. Izpiti poćimaju polovicom srpnja. Absolvirani sveučil-
ištarci mogu polagati državne izpite u hrvat-
skom jeziku i u Pragu uz sve pogodnosti. Ovo je osobito važno za Dalmatince i Istrane, koji ove izpite ne moraju nonstrificirati u Beću. Ma-
terijalno se nastoji učiniti za djaštvo više nego smo se ikad nadali. I od „Husova fonda“ dobit će Hrvati pomoći. Bogati privatnici Če-
ske namakli su već liepu svotu za prve po-
trebe. Rektor je primio hrvatsku deputaciju s najvećom ljubavlju. Najveća važnost leži u tome, što će svi djaci sve izpite moći polagati u svom materinjem jeziku hrvatskom.

Pomoć akademskoj omladini. Na ko-
mersu, što ga je dalo zagrebaćko građanstvo u počast studentima prilikom njihova odlazka, skupljeno je 3006 K kao pripomoć. Građani Petrinjski skupili su u istu svrhu 1600 K, a Varaždinski 600 K. Medju onim plemenitim ro-
đoljubima, koji su svojom darežljivošću rukom podpomagali djaštvo, koje je pod pritiskom tiranije ekspozenta magjarske vlade ostavilo sveučilište na rođenoj grudi i pošlo u tuđnju, izićeom i posljednika Marka Mileusića, koji je na predlog akademčara Lićana u Prag o svom trošku poslao filozofa V. B-a, te će ga školati, dok se prilike u nas ne promiene. Ugledali se u ovog plemenitog rođoljuba i drugi imućnici.

Nadgrobni spomenik Pavlinoviću. Pri-
mili smo ovu knjižicu, koju je objelodanio od-
bor za podignuće spomenika Don Mihovilu Pavlinoviću. Pošto je pok. Don Mihovio bio god. 1887. sahranjen privremeno u privatnom grobu i to nedolućnu za smrtne ostanke pokoj-
nika, odbor je smatrao svojom dužnošću, da mu najprije sagradi pristojnu grobnicu i po-
digne čedni nadgrobni spomenik na grobištu sv. Tekle u Podgori. To je učinjeno prošle godine, u kojoj je padala 20-godišnjica nje-
gove smrti. Slika spomenika priložena je knji-
žici, te se dostavlja svakom doprinositelju. Isto-
dobno prilaže se raćuni doprinosa i potrošaka za spomenik. Prećičak doprinosa, iza kako su bili podmireni svi troškovi, položen je kod Seoske blagajne u Podgori, kao temeljna glav-
nica za spomenik, koji će hrvatski narod po-
dignut, ufamo, u svoje vrieme ovomu apoštolu hrvatske misli. Dan prenosa mrtvih ostanaka pokojnika iz stare u novu grobnicu sliediti će dne 17. o. mj.

Nova narodna kula u Istri. Na 3. ov. mj. otvorena je u Lanišću u Istri novoustrojena čitaonica. Cvala i napredovala, na uhar našemu narodu u Istri!

Novi „Lloydov“ parobrod u Trstu. Prošle nedjelje porinuli su u more iz „Lloy-
dovog“ arsenala novi „Lloydov“ parobrod „Praga“. Dug je 108'60 m. širok 13'04 m. i visok 7'08 m. sadržine 4500 tone. Jakosti u mašini 3200 konjskih sila, moći će činiti 14 milja na uru. U mjesecu srpnju zapoćimlje pu-
tovanje.

„Archiv ratne mornarice“. Arkiv c. i k. austro-ugarske ratne mornarice prenaše se iz Trsta u Beć. Bit će smješten u novoj palaći odjela c. i k. ratne mornarice. To premještenje i prenos arkiva c. k. austro-ugarske mornarice iz Trsta u Beć ima veliku političko-vojničku važnost. Ne ima dvojbe. U velikom sukobu, koji se danas sutra ima dogoditi izmedju Austro-Ugarske i Italije, bit će pored ratne luke Pule i Trst glavnim ciljem napada talijans-
ke ratne mornarice. Prirodna je dakle već sada mjeru najveće opreznosti, da pomorski ratni arkiv bude za svaki slučaj daleko od Trsta, u Beću. Rekao i mudrovaio tko što mu drago, Makedonija i Albanija Parisova je ja-

buka, u koju će zagristi neizbježivu dvie ja-
dranske utakmicarke: Austro-Ugarska i Italija.

Izdanje novih biljegovaka poštarine i produljenje uporabe biljegovaka prijašnjeg izdanja. Mjesto biljegovaka poštarine sada u porabi, izdaju se nove biljegovke po 1, 2, 4, 6, 10, 20, 30, 50 i 100 para. Sve su vrsti jasno crvene boje. Izuzam brojke za iznos, na svima je ista četverouglasta slika biljegovine, duljine od 22 mm. i 12 mm. širokim prošuplje-
nim rubom sa 6 i pol zubi na centimetar. U srednjem polju odjaba jasno bielim brojkama iznos vriednosti. Unutarnje je polje pak opa-
sno ukrasom poput vienca, a u sredini je dolnje-
g dijela oznaka para („h“). Ukras je okrunjen dvoglavim orlom u vodoravnom po-
ložaju. Na donjem kraju biljegovke otiskana je bielim slovima rieć „Porto“ na bojadasanom podnožju. Ovu rieć nadopunjuju po tri zviezdice na svakoj strani. Naert je okružen jedno-
stavnim potezom na valove. Nove će se bilje-
govke poštarine razpaćavati nakon izcrpljenja zalih pojedinih vrsta biljegovaka prijašnjeg iz-
danja, koje ostaju još u kreplosti. Istodobno se javlja, da će se poštanske biljegovke pri-
jašnjeg izdanja moći upotrebljavati jedino do 31. listopada 1908. Preko toga roka ne će biti više dozvoljena izmjena istih sa vriednotama sadašnjega izdanja.

Naše brzojavke.

Beć, 13. Vlada se opet zainteresuje za Dalmaciju. Hoće da u njoj unapriedi obrtni razvoj korišćenjem prirodnih snaga. Tajnik trgovaćke bećke komore Dr. Riedl propovutao će u tu svrhu Dalmacijom, a u jeseni posjetit će Dalmaciju članovi obrtne vieća i ostale lićnosti financijske i obrtne struke s ministrom trgovine. (Idemo da vidimo. — Op. ur.)

Beć, 13. U proraćunskom odboru na-
stavljaju se razprave vrhu pomorskih, lućkih i jrgovaćkih pitanja.

Zagreb, 13. Magjarska štampa jednako ži-
goše postupanje Rauchove vlade protiv hrvats-
kog sveučilišta. Seoba zagrebaćkih sveučilišta-
raca da se nije smjela podnipošto izazvati. Rauch je pošten i nakon svog prekjuećerašnjeg po-
vratka iz Budimpešte, kamo će morat opet do desetak dana.

Zagreb, 13. Po svemu se vidi, da je po-
ložaj Raucha neodrživ. To vidi i on sam, pa je javnost pripravna na iznenadjenja, na nove igre i objede o veleizdajstvu.

Budimpešta, 13. Hrvatski delegati u raz-
pravi proraćuna nastavljaju iznašati užasno stanje u Hrvatskoj, a govore protiv proraćuna, koji je nova povreda nagodbu sa strane Magjara.

Budimpešta, 13. Sutra putuju magjarski ministri u Beć na zajedniću ministarsku konfe-
renciju.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

- Najbolja guma -
za zeleno navrćanje loza
dobia se kod
RUDOLFA OESTERREICHER
BEĆ II/3 Lilienbrunnsgasse 10.
Garantira se da najmanje za
15 dana na navrtku ne pukne.

Svaki kilogram ima
de 4500 komada i
stoji 26/- na malo,
a na veliko 25/-
- K po kilogramu. -

Steckenpferd
--- Bay-Rum
najbolje sredstvo
za pranje glave.

10-3

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavica K. 1.000.000

Prilicna zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odhitka.

ZALAGAONICA

daje zajmive na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novci te banknote i unovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izd je doznake na sva glavniža tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u lekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Prava Guma

za navrećanje americkanskih loza

dobiva se u drogariji

Vinka Vučića

Šibenik

Jamči se za najbolju vrst robe.

Prodaja pravog sumpora Extra i Engleske modre galice.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd. Drži u zalihii sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerenene cijene.

Naručbe obavljaju se brzo i točno po zahtjevu.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

- a) osiguranja glavica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.

3. Pučka osiguranja na male glavice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odeljima iznosi: K 1,410,816.28

Od toga jamčevne zaklade: K 1,000,000.00

Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820,000.00

Izplaćene odštete: K 2,619,582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356.

PUNJICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " " 15 " " 3 %
" " " " 30 " " 4 1/2 %

Uložke u zlatnim Napoleontima ili u engl. funtim. (šterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2 %
" " " " 30 " " 2 1/2 %
" " " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od člana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvora tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkasso: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta inostranstva, odrezaka i izdriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovci, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnohrad (Salzbug), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predujme na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontirinja (Contirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje: U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibeći provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocienosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeđuraje vrijednote proti gubitcima ždriebanja.

Banca Commerciale Triestina.

Krvati i Krvatice!

kupujte marke

DRUŽBE

Sv.

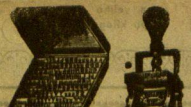
Ćirila i Metoda

za Jstru

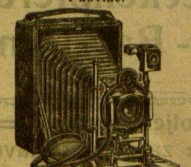
.....

KNJIŽARA I PAPIRNICIA IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preduzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kautschucka i kovine.

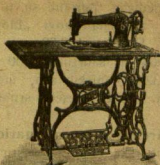

Skladište fotografiskih aparata i svih nuždrednih potrebitina.

preporuča svoj veliki izbor liepib HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCOZKIH KNJIGA, romana, slovnica, riečnika, onda pisanih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razgljednica i t. d.

Prima preplate na sve

hrvatske i strane časopise uz originalnu cennu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zalaha svakovrstnih toplomjera, zwieter-naočala od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.

NE ČITATI

samo već kušati se mora davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od ljljanova mleka SAPUN

od BERGMANNA i Druga, Drazdijani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od ljljanova mleka da se lice oslobodi od sunšanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježno boju. Preplatio komad po 80 para

u drogariji VINKA VUČIĆA ŠIBENIK.